

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 234/2020-70

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 zo 17. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 zo 17. septembra 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 zo 17. septembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 603,13 € (slovom šesťstotri eur a trinásť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 234/2020-30 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 zo 17. septembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 192/2009, predmetom ktorého bolo vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vystupoval v procesnom postavení žalovaného. V uvedenom konaní vydal okresný súd uznesenie pod č. k. 13 C 192/2009-1406 z 11. apríla 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1406“), ktorým na návrh žalobkyne – bývalej manželky

sťažovateľa ustanovil znaleckú organizáciu [REDACTED], a uložil jej určiť hodnotu spoločnosti [REDACTED]. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť a okresný súd žiadal o jeho zrušenie v dôsledku jeho nepreskúmateľnosti. Sťažnosť podala aj žalobkyňa, ktorá ňou však žiadala zníženie jej povinnosti na zloženie výšky preddavku na trovy znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením pod č. k. 13 C 192/2009-1438 z 20. októbra 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1438“) sťažovateľovu sťažnosť zamietol a zároveň vyhovel sťažnosti žalobkyne. Súčasne ustanovil inú znaleckú organizáciu, a to [REDACTED], ktorej uložil určiť hodnotu spoločnosti [REDACTED], k dátumu zániku bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľa a žalobkyne, teda k 29. novembru 2008. Pretože proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1438 nebolo prípustné odvolanie, na podnet sťažovateľa proti nemu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v zmysle § 458 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) dovolanie generálneho prokurátora, ktoré založil na tvrdení, že bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces. Najvyšší súd podané dovolanie generálneho prokurátora napadnutým uznesením odmietol.

3. Sťažovateľ ďalej v rámci opisu priebehu konania pred okresným súdom uviedol, že žiadna zo strán v priebehu konania netvrdila, že má v spoločnosti [REDACTED], akúkoľvek majetkovú účasť. Dodal, že v čase zániku bezpodielového spoluvlastníctva bola jej jediným akcionárom spoločnosť [REDACTED] so sídlom na [REDACTED] pričom o tejto spoločnosti žalobkyňa tvrdila, že patrí sťažovateľovi, ktorý to však poprel. Ďalej sťažovateľ opisoval priebeh dokazovania pred prvoinštančným súdom a na základe toho uviedol záver, že nebolo preukázané, že práve sťažovateľ bol vlastníkom akcií spoločnosť [REDACTED] so sídlom na [REDACTED] ktorá bola jediným akcionárom spoločnosti [REDACTED] no napriek tomu okresný súd bez akéhokoľvek zrozumiteľného rozhodnutia nariadil znalecky ohodnotiť hodnotu spoločnosti [REDACTED]. K tomu dodal, že okresný súd svoje rozhodnutie o nariadení znaleckého dokazovania založil bez ďalšieho skúmania na tom, že akcie spoločnosti [REDACTED] patria sťažovateľovi, a to napriek existencii oficiálneho zápisu v registri [REDACTED] republiky, ktorý svedčil v prospech osoby [REDACTED]

██████████ a jeho manželky. Sťažovateľ na záver uzatvára, že podľa vykonaného dokazovania vyplýva, že on neriadil spoločnosť ██████████ so sídlom na ██████████ teda nikdy nebol ani vlastníkom akcií a ani konečným užívateľom výhod.

4. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ vo vzťahu k priebehu konania pred najvyšším súdom a k vydanému napadnutému uzneseniu uviedol, že sa v ňom najvyšší súd nezaoberal vecnou a právnou otázkou, ktorá bola nastolená generálnym prokurátorom, len sa obmedzil na všeobecné konštatácie o povahe a prípustnosti dovolania generálneho prokurátora. Podľa sťažovateľa takéto všeobecne známe vymedzenia nemôžu byť ťažiskovým argumentom na jeho odmietnutie. Dodal, že ak by najvyšší súd dovolanie generálneho prokurátora odmietol z vecných alebo právnych dôvodov, ktoré sa vyskytli ako závažné chyby v postupe okresného súdu, resp. ak by najvyšší súd vyargumentoval, prečo to tak neposudzuje, bolo by základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces naplnené. Avšak v dôsledku absencie takejto relevantnej odpovede je sťažovateľ toho názoru, že zo strany najvyššieho súdu mu bolo uvedené právo odopreté. Namietol, že najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil bez spojitosti s argumentáciou obsiahnutou v dovolaní generálneho prokurátora. Podľa sťažovateľa je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu jednak vecne nesprávne z dôvodu nerešpektovania platnej procesnoprávnej úpravy týkajúcej sa dovolania generálneho prokurátora, ako aj nepreskúmateľné, keďže nedáva odpovede na otázky, ktoré nastolil generálny prokurátor. Sťažovateľ uviedol, že najvyšší súd sa neriadil princípmi uvedenými v § 458 ods. 1 a 2 CSP. Namietol, že nie je možné sa stotožniť s tým záverom najvyššieho súdu, že za právoplatné rozhodnutie spôsobilé byť predmetom prieskumu najvyššieho súdu v dovolacom konaní možno považovať len také rozhodnutie, ktoré je rozhodnutím vo veci samej. Za neudržateľný sťažovateľ považuje aj ten názor najvyššieho súdu, podľa ktorého je dovolanie prípustné, len ak ide o rozhodnutie, proti ktorému zákon pripúšťa odvolanie.

5. Sťažovateľ uviedol, že arbitrárnosť napadnutého uznesenia vidí v tom, že najvyšší súd sa v jeho odôvodnení vôbec nezaoberal argumentáciou generálneho prokurátora v podanom dovolaní, v ktorej tento uviedol rozsiahlu analýzu právnej podstaty vlastníctva akcií spoločnosti ██████████ s ktorou sa sťažovateľ plne stotožňuje a z nej

podľa sťažovateľa jednoznačne vyplýva, že nie je konečným užívateľom výhod jej jediného akcionára, teda spoločnosti [REDAKOVANÉ] so sídlom na [REDAKOVANÉ]. K tomu dodal, že podľa jeho názoru je odôvodnenie napadnutého uznesenia skôr v rovine teórie polemizujúcej s dôvodnosťou existencie inštitútu dovolania generálneho prokurátora, a nie súdnym rozhodnutím vecnej povahy. Sťažovateľ uviedol, že neakceptovaním prípustnosti dovolania generálneho prokurátora v tejto veci ako mimoriadneho opravného prostriedku došlo zo strany najvyššieho súdu k znemožneniu uskutočňovania procesných práv sťažovateľa, vo veci samej ako sporovej strany – žalovaného, v miere majúcej za následok porušenie práva na spravodlivý proces.

6. K arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľ tiež uviedol, že vo vyjadrení k dovolaniu generálneho prokurátora zdôraznil, že je neúnosné, aby sa viedlo znalecké dokazovanie na ocenenie takých vecí alebo práv, ktoré evidentne nemôžu patriť do bezpodielového spoluvlastníctva sporových strán. Dodal, že aj sám generálny prokurátor poukázal na neefektívnosť vedenia takéhoto dokazovania, ktoré v konečnom dôsledku neprinesie skutkové zistenia, ktoré by sa dali využiť vo veci samej, ale len predĺži súdne konanie. Podľa sťažovateľa bolo v danom prípade povinnosťou najvyššieho súdu sa touto argumentáciou vecne zaoberať, k čomu však nedošlo. Na záver uviedol, že je otáznym spôsobom pomeriavania navzájom kolidujúcich si práv, a to dĺžky súdneho konania a právnej istoty procesného rozhodnutia. Sťažovateľ uviedol, že napadnuté uznesenie sa týmito otázkami nezaoberalo a podľa jeho názoru došlo aj k zásahu do jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy tým, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vlastne poprel existujúcu zákonnú úpravu dovolania generálneho prokurátora a pre prípady *ex nunc* založil rozhodovaciu prax, podľa ktorej bude úplne znemožnené podať dovolanie generálneho prokurátora, čo je podľa sťažovateľa v rozpore so samotným Civilným sporovým poriadkom.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

(Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pozn.) v spojení s čl. 1 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (správne má byť Ústavy Slovenskej republiky, pozn.) *uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 z 17. septembra 2018 boli porušené.*

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 CdoGp 1/2018 z 17. septembra 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľ má nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.*“

II.

Vyjadrenia najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

8. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie najvyšší súd zaujal stanovisko vo svojom vyjadrení č. KP 3/2020-310, Cpj 124/2020 doručenom ústavnému súdu 29. júla 2020, v ktorom v podstatnom uviedol, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje za súladné s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, a preto ho nie je možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, či popierajúce zmysel práva na spravodlivé súdne konanie, resp. základného práva na súdnu ochranu. Odvolávajúc sa pritom na závery uvedené v napadnutom uznesení, navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

Predseda najvyššieho súdu zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednania ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd v súlade s § 126 zákona o ústavnom súde zaslal zúčastnenej osobe [REDAKOVANÉ], v konaní vo veci samej vystupujúcej ako žalobkyni (ďalej len „zúčastnená osoba“), upovedomenie o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa s tým, že má právo sa k nej vyjadriť. Zúčastnená osoba svoje právo podať vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa využila a vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 13. júla 2020 uviedla, že dôvody uvedené sťažovateľom v podanej ústavnej sťažnosti považuje za nepravdivé a vzájomne si odporujúce. Uviedla, že predmetom vyporiadania masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú okrem iných vecí aj akcie obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] so sídlom na [REDAKOVANÉ]. Tieto akcie podľa tvrdení

zúčastnenej osoby, čo bolo podľa zúčastnenej osoby potvrdené aj následným vykonaným dokazovaním, boli preukázateľne nadobudnuté sťažovateľom do vlastníctva počas trvania manželstva sťažovateľa a zúčastnenej osoby. Dodala, že jediným majetkom uvedenej obchodnej spoločnosti je vlastníctvo spoločnosti [REDACTED] [REDACTED]. Podľa nej nesúhlas sťažovateľa s takto zisteným skutkovým stavom vyústil do ním podanej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu, ktorým sa ustanovila znalecká organizácia na účel objektívneho určenia hodnoty majetku, ktorý je predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V súvislosti s uvedeným podotkla, že nesúhlas či nespokojnosť sťažovateľa s dôkazmi produkovanými opačnou procesnou stranou v štádiu prvoinštančného konania nemôžu byť porušením práv, ako ich namieta sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti. V prípade nespokojnosti má podľa zúčastnenej osoby sťažovateľ právo podať po meritórnom rozhodnutí vo veci prvoinštančným súdom opravný prostriedok. Namietla, že v dovolaní generálneho prokurátora boli uvedené nepravdivé tvrdenia týkajúce sa vlastníctva akcií obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] so sídlom na [REDACTED] a tiež to, že v ňom generálny prokurátor posudzoval a vyhodnocoval zistený skutkový stav a dôkazy vykonané pred okresným súdom, čím sa podľa názoru zúčastnenej osoby mal snažiť nahradiť jeho kompetenciu a právomoc. Dodala, že rozhodnutie o pribratí súdnoznaleckej organizácie je rozhodnutím, pri ktorom nie je zákonná povinnosť vyhodnocovať skutkový stav. Na základe uvedených dôvodov sa podľa zúčastnenej osoby podané dovolanie generálneho prokurátora javí ako procesný inštitút mimoriadneho opravného prostriedku s cieľom zasiahnuť do procesu výsostnej právomoci všeobecného súdu zistiť skutkový stav veci a vyhodnotiť procesnými stranami produkované dôkazy s následným právnym posúdením. Poukazom na odôvodnenie napadnutého uznesenia, konkrétne na jeho body 14 a 16 až 21, zúčastnená osoba dospela k záveru, že najvyšší súd sa s možným porušením sťažovateľových práv vysporiadal jasným a zrozumiteľným spôsobom a vysvetlil a zdôvodnil aj námietky uvedené generálnym prokurátorom. V ďalšej časti podaného vyjadrenia zúčastnená osoba bližšie opísala priebeh konania vo veci samej na účel vyvrátenia tvrdení uvedených v dovolaní generálneho prokurátora. Poukazovala pritom najmä na súvislosti, ktoré boli výsledkom dokazovania vo veci samej, ktoré podľa nej majú potvrdzovať, že akcie obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] so sídlom na [REDACTED] sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva

manželov. Vzhľadom na uvedené považuje zúčastnená osoba podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa za neopodstatnenú a navrhuje, aby jej ústavný súd nevyhovel.

10. Sťažovateľ na výzvu ústavného súdu z 21. augusta 2020 k vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby podal repliku doručenú ústavnému súdu 4. septembra 2020, v ktorej v podstatnom uviedol, že nesúhlasí s vyjadreniami najvyššieho súdu, ako ani zúčastnenej osoby a zotrváva na svojich tvrdeniach uvedených v podanej ústavnej sťažnosti. K vyjadreniu najvyššieho súdu uviedol, že podľa súčasnej rozhodovacej činnosti ako najvyššieho súdu, tak aj ústavného súdu sa prípustnosť dovolania generálneho prokurátora odvíja od zásady subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť súdne rozhodnutie a princípom právnej istoty. Podľa názoru sťažovateľa najvyšším súdom vyslovená požiadavka, aby dovolaním generálneho prokurátora nebolo napadnuté rozhodnutie, ktoré predchádza konečnému rozhodnutiu, nie je relevantná. Zároveň je tiež podľa neho neudržateľný aj právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého ak zákon nepripúšťa podanie riadneho opravného prostriedku, o to viac nie je prípustné ani podanie mimoriadneho opravného prostriedku. Podľa sťažovateľa bola v jeho prípade splnená aj požiadavka subsidiarity, keďže v čase podania dovolania generálneho prokurátora nemal iný prostriedok nápravy, proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1438 nemohol podať odvolanie a ani dovolanie. Dodal, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ním namietaného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru tým, že najvyšší súd sa v jeho odôvodnení vecne nezaoberal podstatným obsahom dovolania generálneho prokurátora, ale ho len z procesných dôvodov odmietol. Sťažovateľ následne k vyjadreniu zúčastnenej osoby uviedol, že nie je pravdivé jej tvrdenie, že nevyužil možnosť podať opravný prostriedok proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1406. Uviedol, že proti nemu podal sťažnosť, ktorá bola zamietnutá uznesením okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1438, pričom proti tomuto rozhodnutiu prvoinštančného súdu už opravný prostriedok prípustný nebol. Taktiež sa nestotožňuje s jej názorom, že sa generálny prokurátor mal podaným dovolaním snažiť nahradiť kompetenciu a právomoc všeobecných súdov v rámci dokazovania. Podľa názoru sťažovateľa cieľom podaného dovolania generálneho prokurátora bolo odstránenie porušenia jeho práv, ku ktorému došlo nariadením znaleckého dokazovania a pribatím

znaleckej organizácie bez náležitého odôvodnenia zo strany okresného súdu, na základe akých úvah a akého zisteného skutkového stavu dospel k takémuto záveru. Vo vzťahu k zúčastnenou osobou uvedeným skutkovým tvrdeniam dodal, že tieto nie sú predmetom hodnotenia zo strany ústavného súdu, pričom konanie vo veci samej na okresnom súde stále prebieha. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyniesol nález v súlade s petitom uvedeným v podanej ústavnej sťažnosti. V závere si sťažovateľ uplatnil trovy právneho zastúpenia aj za podané vyjadrenie.

Sťažovateľ vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, obsahom na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a stanoviskami účastníkov konania a zúčastnenej osoby dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

14. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu. K porušeniu ním označených práv malo dôjsť v dôsledku arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia. Ústavný súd považuje za podstatnú námietku sťažovateľa, že najvyšší súd nedal v odôvodnení napadnutého uznesenia relevantné odpovede na otázky nastolené generálnym prokurátorom v podanom dovolaní a vecne sa s týmito námietkami nevysporiadal.

18. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (I. ÚS 331/2019). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

19. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 530/2019).

20. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (III. ÚS 314/2018).

21. V zmysle konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 84/2020).

22. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 54/2019).

23. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. Vzhľadom na nevyhnutnosť prihliadať *inter alia* na rôznorodosť vyjadrení účastníkov konania a procesnoprávne predpisy platné v tom-ktorom štáte, môže byť otázka posúdenia porušenia povinnosti všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dôvody vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru posúdená len s prihliadnutím na okolnosti prípadu (Rozsudok ESLP vo veci Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B, ods. 29).

24. Úlohou ústavného súdu bolo v danej veci preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie jeho veci zároveň odrazilo aj v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých pre vec právne a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení napadnutého uznesenia.

25. Ako už bolo uvedené, sťažovateľ namietal, že najvyšší súd nedal v odôvodnení napadnutého uznesenia relevantné odpovede na otázky nastolené generálnym prokurátorom v podanom dovolaní a vecne sa s týmito námietkami nevysporiadal. Ústavný súd po preštudovaní na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ktorého súčasťou bolo aj dovolanie generálneho prokurátora, dospel k záveru, že táto výčitka je oprávnená. Oboznámením

sa s obsahom podaného dovolania generálneho prokurátora na jednej strane a odôvodnením napadnutého uznesenia na strane druhej ústavný súd nemohol inak než dospieť k záveru, že najvyšší súd sa s relevantnými námietkami nastolenými v dovolaní generálneho prokurátora nevysporiadal a nezahrnul ich do odôvodnenia napadnutého uznesenia.

25.1 Z podaného dovolania generálneho prokurátora, resp. z jeho obsahu jednoznačne vyplýva, že podstatnou uplatnenou námietkou bolo, že nariadenie znaleckého dokazovania nebolo zo strany okresného súdu náležite odôvodnené. Namietol jeho arbitrárnosť, v dôsledku čoho podľa záverov generálneho prokurátora došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces a potreba zrušiť jeho dovolaním napadnuté rozhodnutie (uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 192/2009-1438) preyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Zároveň bolo zo strany generálneho prokurátora pomerne jednoznačne špecifikované, na základe akých konkrétnych skutočností dospel k takémuto záveru. Ako dôvod na podanie dovolania generálny prokurátor uviedol extrémne vybočenie zo štandardov uplatňovaných pri zisťovaní skutkového základu sporu a pri jeho právnom posúdení. Zároveň odôvodnil aj otázku prípustnosti podaného dovolania v zmysle § 458 CSP pre konkrétny prípad.

25.2 Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd musí konštatovať, že najvyšší súd síce na stranách 6 až 12 napadnutého uznesenia riešil otázku prípustnosti dovolania generálneho prokurátora, avšak v zásade len v čisto všeobecnej rovine, bez prihliadnutia na konkrétne okolnosti danej veci a v zásade nereagujúc na konkrétne argumenty uplatnené generálnym prokurátorom v podanom dovolaní, čo sa týka prípustnosti podaného dovolania v zmysle § 458 CSP pre konkrétny prípad. Zároveň najvyšší súd žiadnym spôsobom už ani následne nereagoval na konkrétne vecné argumenty uvádzané generálnym prokurátorom, z ktorých tento vyvodzoval porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Na základe uvedeného preto dospel ústavný súd k záveru, že najvyšší súd si v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia nesplnil svoju povinnosť z ústavnoprávneho hľadiska dostatočným a relevantným spôsobom odpovedať, resp. zodpovedať na podstatné tvrdenia uvedené generálnym prokurátorom v podanom dovolaní, čo bolo v danom prípade jeho povinnosťou, a nie len vo všeobecnej rovine predostrieť právny názor na prípustnosť dovolania generálneho prokurátora v zmysle § 458 CSP, nereagujúc pritom na konkrétnu vec.

25.3 Posúdenie veci sa tak zo strany najvyššieho súdu nepremietlo do jasného a zrozumiteľného zodpovedania všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, čo sa v konečnom dôsledku odrazilo v takom závažnom nedostatku napadnutého uznesenia, ktoré zakladá namietané porušenie sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.

26. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu sťažovateľom namietaných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

27. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

28. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

28.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

29. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli porušené sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, napadnuté uznesenie zrušil a vec najvyššiemu súdu vrátil na nové konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

29.1 V rámci neho následne najvyšší súd bude povinný ústavnoprávne relevantným spôsobom odôvodniť svoje rozhodnutie a v jeho odôvodnení v prvom rade reagovať na konkrétne námietky uplatnené generálnym prokurátorom v podanom dovolaní generálneho prokurátora, zohľadniac pritom konkrétne okolnosti danej veci.

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom.

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

33. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a zaslanie písomného stanoviska k vyjadreniu najvyššieho súdu). Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby, a to prevzatia a prípravy zastúpenia a podania ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2019, teda výpočtový základ tvorí sumu 163,33 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2019 patrí režijný paušál v sume 9,80 €. V prípade úkonu právnej služby, a to zaslania písomného stanoviska k vyjadreniu najvyššieho súdu vychádzal

z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže ide o úkon právnej služby vykonaný v roku 2020, teda výpočtový základ tvorí sumu 177 €. Za úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 patrí režijný paušál v sume 10,62 €. Keďže pôvodný právny zástupca sťažovateľa, ktorý vykonal úkony právnej služby v roku 2019, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 603,13 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

35. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu